

A-KASSA STATENS ANSVAR

Lars Calmfors anser att det bör införas en obligatorisk a-kassa som administreras av staten. Men han är tveksam till hur stora effekter differentierade avgifter ger.

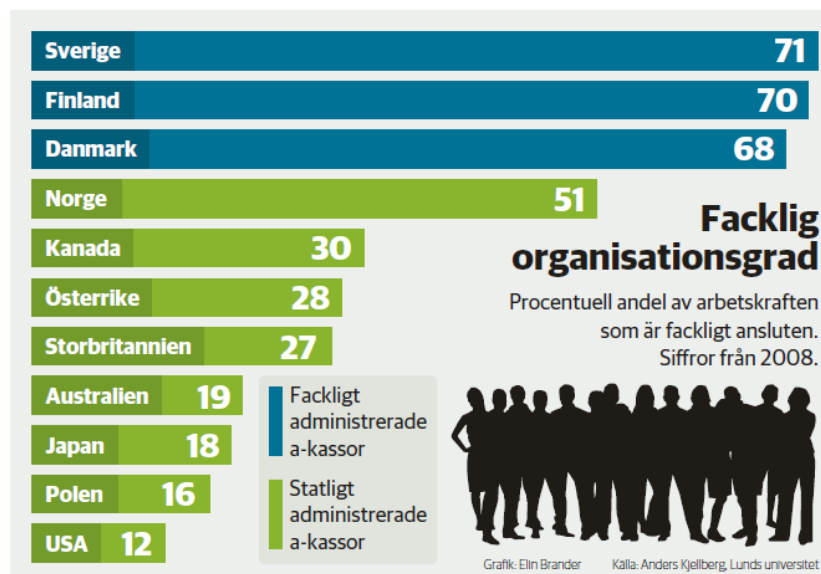
Risken med dagens system är att de med en svag ställning på arbetsmarknaden, som verkligen behöver en väl fungerande arbetslöshetsförsäkring, ställer sig utanför för att de tycker att de inte har råd. Det säger Lars Calmfors, Sveriges ledande arbetsmarknads-ekonom och tillika ordförande i Finanspolitiska rådet.

–Omvänt kan personer med en stark ställning på arbetsmarknaden ställa sig utanför a-kassan och därmed bidrar de inte till finansieringen. Det är samma argument om solidarisk finansiering som finns för andra socialförsäkringar som har gjorts obligatoriska. Det är svårt att se varför de argumenten skulle vara mindre giltiga för arbetslöshetsförsäkringen, fortsätter han.

EN STATLIG FÖRSÄKRING

Hur bör en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring administreras och finansieras?

–Jag tycker att det naturliga är att det ska vara en rent statlig försäkring. Enligt min uppfattning lade man en onödigt restriktion på den tidigare utredningen om obligatorisk a-kassa. Det vill säga att man skulle behålla de nuvarande

fackligt anknutna kassorna och göra det mer förmånligt att vara ansluten till dem än till en statlig kassa. Det tycker jag var principiellt mycket tveksamt.

Om man inför en obligatorisk a-kassa som är fackligt anknuten är det då inte risk för att man skapar en kollektivanslutning till facket?

–Det ligger ju redan i dagens system, som förmodligen gynnar fackligt medlemskap. De länder som har en arbetslöshetsförsäkring av svensk modell; Finland, Danmark och i viss mån Belgien, har också hög facklig organisationsgrad. Men medlemskapet i facket bör bero på vilka grundläggande för- och nackdelar som finns med fackligt medlemskap och inte a-kassans konstruktion.

Lars Calmfors

JAG TYCKER DET NATURLIGA ÄR ATT DET SKA VARA EN RENT STATLIG FÖRSÄKRING.

Men fackföreningarna brukar säga att det finns en risk för fler arbetsmarknads-konflikter med svagare fack, om försäkringen flyttas från fackets kontroll. Är det så?

–Det är inte uppenbart varför man ska låta hänsynen till facklig organisationsgrad väga tungt när man konstruerar arbetslöshetsförsäkringen. Särskilt som det är oklart om vilken effekt det får på lönebildningen. Å ena sidan så leder högre facklig organisationsgrad till att lönenivån drivs upp. Å andra sidan har samordnade förhandlingar, som kräver en rimligt hög organisationsgrad, en dämpande effekt på den tota-

la lönenivån. Forskningen ger därför inget klart svar på hur lönebildningen påverkas av organisationsgraden.

INGA STORA EFFEKTER

Hur ska avgifterna sättas?
–Det finns argument för differentiering av avgifterna. Ekonomer, inklusive jag själv, har framhållit att man ska låta avgifterna bero på arbetslösheten i olika branscher. Teoretiskt är det ett riktigt argument, men samtidigt kan man säga att det förmodligen inte ger så stora effekter. För det första sammanfaller branscher och kassor ganska ofullständigt med varandra. För det andra upphör kassornas ansvar för de arbetslösa när de utförsäkras, så en bestående hög långtidsarbetslöshet kan paradoxalt nog leda till lägre avgifter på det sätt som nu inträffat för Metall. För det tredje så spelar differentiering mindre roll ju mer samordnade avtalsförhandlingarna är. ■